

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Commvnie Onder Eene Ghedaente Alleen Wort Bevesticht Vyt De H. Schriftvre, Ende eyghen gront-reghelen der Calvinisten

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1670

III. Capittel. Bewijsen uyt de eyghen gront-reghelen der Calvinisten.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34114

III. CAPITTEL.

Bewijfen tyt de eyghen gront-reghe- len der Calvinisten.

Tseenen gront-reghel der Calvinisten, in dese materie / dat Christus, wanneer hy het H. Sacrament instelde / ende seyde tot sijne Apostelen: Neemt, ende eet, ende Drinkt alle daer uyt, naemes sijn dooz dit woordken ALLE, verstaen heeft / niet allen de Apostelen / maer oock alle gheloovighen, door boeghen dat alle gheloovighen / volghens den gront reghel der Calvinisten, Recht hebben tot sepe de ghedaenten / soo dat-se sonder insurte noch van het een / noch van het ander en moghen wrooft worden.

Hier uyt gae ick nu toonen dat de Calvinisten ten eerste de Roomsche Kercke beschuldighen over het ontnemen des Kelcks / aenghesien dat sy in dese materie van 't H. Sacrament onghelykelyck doen als wy / ende oversulck hun selben moe- ten verschoonen in 't ghene sy ons / als een groot ongedaet / oplegghen.

Indien ick dan van hun bzaeghe / als Christus uyt van 't bzoort: Neemt, eet, ende banden Kelck / drinckt alle daer uyt: Men wte heeft hy dit gheseydt: Samuel Dorillaer antwoort Pag. 154. ende 155. Aen alle gheloovighen die tot de jaeren huns verstants sijn ghe- komen, dat sijn de ghene, die door Christi ghebodt, sijn verbonden tot het ghebruyck des H. Avontmaels. Vol- gens dit segghen dan van Samuel, sijn alle de ghe- loovighen die tot hun verstant sijn / niemant uyt- gesloten / (want het woordken ALLE en sluyt niemant uyt) dooz het ghebodt Christi, verbonden tot Avontmael te ghebruycken. Vervolghens de Calvinisten die dit weggheven te gheben aen een

groot deel bande gheloobigghen / en stryden niet alleen teghen het Recht dat de selbe hebben tot het ghebruyck des Abontmaels / maer stryden oock teghen het expresse ghebodt Christi.

Dit bewijse ick / aengaende het Recht: De Calvinisten wepgheren het Abontmael te gheben aen de siecken / kreupelen / ghebanghenen / en andere / die in de ghemeente niet komen en konnen / maer de siecken / kreupelen / ghebanghenen / en andere soodanighe / hebben soo wel recht tot het Abontmael als de ghesonde / ergo de Calvinisten stryden teghen het Recht bande siecken / kreupelen / ghebanghenen / en andere / wannert sy hun het Abontmael wepgheren.

Ick toone nu dat de siecken &c. soo wel Recht hebben als andere. Wannert Christus seyd: Nemen ende eet, ende / drinckt alle daer uyt, hy sprack / blyghens de verclaeringhe der Calvinisten, aen alle gheloobigghen die tot hun verstandt sijn ghekommen / niemandt uytghenomen / ende gaf se hier mit Recht tot het Abontmael: Maer de siecken / kreupelen / ghebanghenen / ende andere soodanighe die tot hun verstandt sijn ghekommen / sijn soo wel gheloobigghen / als de ghesonde / ergo de siecken &c. hebben soo wel Recht tot het Abontmael als de ghesonde: Oversulx de Calvinisten die aen de siecken &c. het Abontmael wepgheren / stryden teghen het Recht bande siecken / kreupelen &c.

Op de selbe maniere wordt bewesen dat de Calvinisten, hier in / stryden teghen het expresse ghebodt Christi: Want / ghelyck sy segghen / Christus heeft gheboden dat alle gheloobigghen die tot hun verstandt sijn ghekommen / uitemant uytghenomen / het Abontmael onder beyde de ghedaenten souden ghebruycken / maer de siecken sijn soo wel gheloobigghen als de ghesonde / ende de ghebanghenen / kreupelen / dat is / soo wel als de ghene die in de ghemeente komen / ergo Christus heeft soo wel aen de siecken en andere gheboden dat se het Abontmael onder beyde de ghedaenten souden ghebruycken.

onder eene ghedaente alleen. 37

als aen de ghesonde / boozderg dan de ghene
die het Abondtmael aen de sieken ende andere so-
dancighe / wepgheren / stryden teghen het express ghe-
bode Christi.

Siet nu eens de moettwilligheyt vande Secta-
ren: Sy scriften ons oet het achterhonden des
halles / daer wy niet alleenlijck segghen / maer
ook upt Schriftuere bewijzen dat het Christus by
ghelaren den kelck te gheven of niet / onder-
suyden daer de Calvinisten bekeunen dat Christus
niet een ghebode ghemaect bat- men aen alle
gheloovighen / niemant uptghenomen / het heel
Abondtmael met beyde de ghedaenten soude be-
stimen / daer ontrecken sy aen een groot deel van
de gheloovighen / niet eene alleen / maer beyde
de ghedaenten / sonder te passen op het ghebode
Christi.

Desen knoop en heeft niemant van de Calvini-
sten noch roe kunnen ontbinden als niet ydele
suyden in den windt / ende onbestandighe praet-
ers. Laet ons dit klacelijck sien / eerst in Samuel
Doncker.

Desen seght 1. Pag. 397. Het gheven van het Sacrament
an de sieken, en is in de Schriftuere, noch door eenigh
oet uyt ghedruckt, noch door eenigh exempel bevesticht,
so mach het dan om een algemeen misbruyck naeghela-
ten ende verandert worden.

Hier strydt Samuel booz eerst teghen sijn selben:
Want te bozen heeft hy ghezeydt dat'er een ghe-
bode Christi is booz alle gheloovighen, dat is / nie-
mandt uptghenomen / dat-se het Abondtmael on-
der beyde de ghedaenten souden ghebruyken / nu
seght hy dat'er gheen ghebode en is booz alle ghelo-
ovighen, want hy neemt de sieken upt, ende andere
Calvinisten, de kreupelen / ghebanghenen / ende al-
le de ghene die niet en kunnen komen inde ghe-
rente.

En van beyde moet hier upt volgen / ofte
dat'er gheen ghebode en is booz alle gheloovighen,
ofte indend'er een is / dat dit ghebode oock is booz

de sieken / kreupelen / ende ghevanghenen / aen-
ghesien dat se soo wel begrepen worden onder
dit woordteken ALLE, als de ghesonde: Maar Sa-
muel Dorillaer, ende alle de andere Calvinisten met
hem / segghen opentijck dat'er een ghebodt Con-
sta is voer alle gheloovighen, die tot hun verstante
sijn ghekomen / soo en kunnen sy dan / sonder te-
gghen hun selven te strijden / niet segghen / dat'er
gheen ghebodt en is voer de sieken / kreupelen /
ende ghevanghenen / die hun verstante heb-
ben:

Doch niet slechter als dat Samuel seght dat de
Communte der sieken nergheens in de Schryftuere
met eenigh exempel bevesticht is. Want hier opt
volgt dat men oock alle de vrouwen mach beroo-
ben van de Communte: Want niemandt in de
werelt en is machtygh in de heele Schryftuere een
enckel exempel te toonen / dat men aen eenighen
vrouw opt de Communte ghegheven heeft: Al
saeken dan dat men de sieken mach berooben van
t'Abontmael om dat men hier van in de Schryf-
tuere gheen exempel en vindt / om de selve reden
sal men alle de vrouwen moghen berooben van de
Communte: Waerom gheben dan de Calvinisten aen
de vrouwen het nachtmael / ende niet aen de sieken
kreupelen / ende ghevanghenen?

Indien sy segghen / daer is een ghebodt voer de
vrouwen ende niet voer de sieken &c. Ick vraghe
hoe dat sy weten dat'er niet een ghebodt voer de
vrouwen is als voer de sieken &c.

Sy en kunnen int niet anders andtwoorden
als dat de vrouwen begrepen sijn onder het woord-
teken ALLE, als sijnde lidmaeten van de ghe-
meente / kinderen Gods / ende begrepen in 't Ge-
lyck verbondt: Dit neme ick op tot mijn woord-
en segghe: De sieken / kreupelen / ende ghevanghenen
sijn soo wel begrepen onder het woordteken
ALLE, sijn soo wel lidmaeten van de gemeente
kinderen Gods / ende gheloovighen / als de vrou-
wen / ergo is'er een ghebodt voer de vrouwen /

onder eene ghedaente alleen. 39

daer is mede een ghebodt booz de sieken / kreupelen / ende ghebanghenen.

Spndelijck al wat de Calvinisten konnen boozdt-henghen om te roonen dat men de vrouwen de Communie moet gheben / kan eben passen op de sieken / en andere.

Segghen sy dat'er een ghebodt booz de vrouwen is / daer is oock een booz de sieken : Segghen sy dat'er gheen exempel van de Communie der sieken is / daer en is oock gheen exempel van de Communie der vrouwen : Segghen sy / dat de vrouwen lidt-maten Christi sijn / soo sijn oock de sieken : Segghen sy / dat de vrouwen soo wel als de mans besloten sijn in 't verbondt Godts / 't selve is van de sieken : Segghen sy dat-men leest in de Schriftnere dat de eerste Christenen het machmael ontfinghen / en dat daer onder de vrouwen moeten verstaen worden / behalven dat dit kan gheloochent worden / soo segghe ick evenwel dat hier oock de sieken moeten verstaen worden : Want Samuel selve bekent pag. 393. dat-men oer 1500. Jaeren de Communie aen de sieken ghebagen heeft als een deel van de openbare Communie : De Calvinisten dan / segghen dat onder de eerste Christenen die het H. Abondmael souden / oock de vrouwen moeten verstaen worden / al-hoe-wel daer van niet een enkel woordt in de Schriftnere uptghedrukt staet / ergo mer veel meerdere bestandighepdt seght-men dat oock de sieken daer onder moeten verstaen worden / aemghesien dat wy hier van gheruyghent is gebeten van die Vaders / de welke naest aen de tijden vande Apostelen hebben gheleest.

Hier upt moet nu nootsaekelijck dese slot-reden ghetrocken worden : Ghelijck de Calvinisten selve moeten bekennen dat sy souden stryden teghen het ghebodt Godts / ende teghen het Recht van de vrouwen / indien sy haer heroofden vande Communie / alsoo volghet het dat sy mede teghen dit ghebodt sondighen / ende teghen het Recht van de

de sieken / om dat sy haer de Communie wepgheren / aenghesien dat'er niet en ontbreke in de sieken om de Communie 't ontfanghen van al het ghene dat'er in de vrouwen te vinden is.

Een van beyden moeten de Calvinisten doen: ofte sy moeten de Communie bande vrouwen afschaffen / ofte sy moeten die gheben aen de sieken: De Communie bande vrouwen en mach niet afsgheschaft worden / want sy hebben soo wel recht als de mans / soo en moghen sy van de Communie aen de sieken ende andere soodanighe niet wepgheren / want dese hebben soo wel recht als de vrouwen.

Samuel wilt eben - wel hebben dat dit niet en belghe; Want pag. 395. seght hy / dat hier aengaende de Communie der sieken / alleen quistie is van eenighe omstandigheyt des tijds / dat is / van haer de Communie te gheben op sulck of sulck eenen tijdt. als jemandt sieck is: Eben / seyt hy / of men het H. Sacrament moet bedienen als jemandt dit soude versorgen soo dickwils als hy slaep en gaet / oft op sijne reyse staet / ofte trouwt / ende soo voorts: Maer in soodanighe occasien en is men niet ghehouden het H. Sacrament te bedienen / ergo oock niet aen de sieken.

Ick antwoorde dat hier ter werelt gheene quistie en is van de Communie te gheben op sulck of sulck eenen tijdt / maer de quistie is van de personen self die in de gheemeente niet komen en kunnen / ghelijck al sijn sieken / krenpelen / ghebanghenen / ende andere soodanighe: Daerom is 'er soo groot verschil tusschen dese / en tusschen die slaep en gaen / op hunne reyse staen / trouwen / ofte soo voorts / als 'er is tusschen Hemel en Aerde: Die leste komen in de gheemeente komen op hunnen tijdt: Maer wat sal men maeken met de ghene die haer leven lanch sieck / ghebanghen / of krenpel sijn: Ick

onder eene ghedaente alleen.

41

of die noyt recht en hebben ghehad tot de
Communie? Seght ghy dat neen? Opt wat
Schryftuere sal my dat jemandt kunnen bewij-
sen aenghesien dat Christus segghende tot sijne
Juyfelen: Neemt, eet, ende Drinkt alle daer uyt,
uyt tot alle gheloovighen sonder een uyt te ne-
men / dien - volghens gaf aen alle gheloovighen
Recht tot de Communie? ghelijck dan alle ghe-
sonde / vooz soo veel als - se oprechte gheloob-
ighen sijn / uyt kracht van Christi woorden / soo
veel als - se tot de saeren van hun verstandt ho-
ren / van toen af / Recht hebben tot de Com-
munie / alsoo hebben dit eben de sieken en ande-
re / om dat - se soo wel oprechte gheloobighen sijn
als de ghesonde; 't is seker dat - se dit Recht niet
in wercken vooz de siecke / ghebanghenissen /
als ghebreck vande natuere / want dit en kan
niet uyt gheene Schryftuere betwisen worden /
volgt dan dat - men eben de Communie aen de
sieken / ende andere moet gheben / als aen de ghe-
sonde.

En langhen lesten komt Samuel tot sijn sel-
ven / en seght Pag. 395. Daer sijn / seyt hy / wel
vommighe redenen die ons souden kunnen be-
weghen om oock de sieken de Communie te la-
ten volghen / maer daer sijn op den anderen
soo schickelijcke supersticien in de Room-
sche kercke met de Communie der sieken eens-
te reuwen herwaerts bedreven gheweest / dat wy
daer vooz sijn ghenootsaccker gheweest om sulcx
al te schaffen.

Mer - mede ligghen alle de Calvinisten plotselijck
over den neus in het sant: Siet nu eens alle
die Catholijcken / waer toe dat ten lesten de Cal-
vinisten ghekomen sijn: Sy moeten bekennen (want
't is hun onmoghelijck contrarie uyt de Schryf-
ture te bewysen) dat de sieken / ghebanghenen/
dumpele / en andere / vooz soo veel als - se op-
rechte gheloobighen sijn / soo wel recht hebben
tot de Communie / als de vrouwen ende ghe-
sonde/

C 5

sonde / ende nu segghen sy dat-se de Communie der siecken afgheschaft hebben om de superstittien die de Roomsche met de selve bedreef: Wel hoe: konnen onse superstittien / ghelijck-se die noemen / het Recht aen de siecken van de Gesche Secte benemen: Soo moesten dan de Calvinisten hun Nachtmael heel ende gantsch afgheschaft hebben sonder opt aen semant die te bedien: Want / hebben wy superstittien bedreven met de Communie der siecken / gheene mindere / bologhengsinne optuise / en bedrijven wy met de Communie van de ghesonde: ist saeken dan dat-se de Communie der siecken afgheschaft hebben om de superstittien die wy daer mede bedreven / want om en schaffen sy dan het gantsch Nachtmael niet af oock hoor de ghesonde / om de superstittien die wy / soo-se segghen / met de Communie der ghesonde bedrijven?

Indien sy segghen dat-se hun Nachtmael van dese superstittien ghesupbert hebben; dat kosten sy eben doen in de Communie der siecken.

Ten anderen: Wat kommen sy teghen onse als teghen heyligh-schenders / schreeuwen en bulderen om dat wy den Kelck hoor de Leeken afgheschaft hebben / daer sy tot den selven / soo als wy upt Schriftnere betwisen hebben / gheen Recht hebben: Jae daer de Calvinisten selve / de heele Communie der siecken afgheschaft hebben / tot de welcke de siecken soo wel Recht hebben als de ghesonde? Jae / hoor het ghebodt Christi dat bonden sijn tot de Communie?

Doorders: hebben de Calvinisten, ghelijck Samuel Dorilaer selve bekent / moghen afschaffen de Communie der siecken / ende dat ter oorsake van de superstittien die de Roomsche Kerck daer mede bedreef: Wel: waarom en mach de Roomsche Kerck de Leeken van den Kelck niet herooben om andere ghewichtighe redenen / die de Roomsche Kerck onghelijckelijck meer raeken / als onse superstittien raeken het Nachtmael der Geulen? hebben

onder eene ghedaente alleen.

43

Calvinisten, om yedenen die haer niet aen en
geven / het ghebodt Christi moghen te niete doen/
ende strijden teghen het Recht vande siecken?
Waarom heeft de Roomsche Kercke qualijck ghes-
chiet met de Leeken van den Kelck te beroo-
ven sonder nochtang hier in te strijden teghen
het ghebodt Christi, de wijle daer gheen en is? Of-
te teghen het Recht van de Leeken / de wij-
le sy gheen Recht en hebben tot het nutten des
Kelcks?

Dit al-te-mael sijn soodantghe knoopen / dat/
hoe-wel alle de Geusche Predikanten saemen
in een ghestampt waren / niet machtigh en sijn
de selve 't ontbinden. Ick gae nu noch voor-
ut.

IV. CAPITTE L.

Wederlegghinghe van eenighe op-
worpinghe der Calvinisten.

Den auther van het Geusche Memorij-boeck,
Ende andere Calvinisten met hem / die van
de materie schryven / bekladden vele bladerg-
appter om te toonen dat de Roomsche Kercke ves-
te jaren den Kelck aen de Leeken ghegheben
heeft.

Dit is bergheeffsche moeyte ghedaen / want
te bekennen 't: Maer bewijfen daer teghen dat
de Catholijke Kercke daer voor altydt ghe-
houden heeft dat het gheen ghebodt Christi en
was / maer byz stont den Kelck aen de Leeken
te gheben of niet / aenghesien dat-se het V. Sa-
crament bediende / nu onder twee ghedaenten des
broods ende des wijns / dan onder eene ghedaen-
te van broodt alleen.

Dit hebbe ick boven wijsd-loopigh bewesen npt
de